

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.I.22.038/2015/4. szám

A tanács tagjai: Dr. Orosz Árpád a tanács elnöke
Dr. Cseh Attila előadó bíró
Dr. Csentericsné dr. Ágh Bíró Ágnes bíró

A felperesek: I. rendű
II. rendű

A felperesek képviselője: Nagyné Dr. Márton Veronika
pártfogó ügyvéd
I. rendű felperesért

Az alperes

Az alperes képviselője: Dr. Polgáry Gyula ügyvéd

A per tárgya: Végrendelet érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: I. rendű felperes

A másodfokú bíróság és a jogerős határozat száma: Miskolci
Törvényszék 1.Pf.20.982/2015/4.

Az elsőfokú bíróság és a határozat száma: Miskolci Járásbíróság
17.P.20.949/2014/33.

Rendelkező rész

A Kúria a Miskolci Törvényszék 1.Pf.20.982/2015/4. számú jogerős ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi az I. rendű felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 20.000 (Húszezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 60.000 (Hatvanezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az I. rendű alperest képviselő pártfogó ügyvédi díja a teljes egészében pervesztes I. rendű felperes terhére esik.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] B. J.-né született B. P. (a továbbiakban: örökhagyó) 2012. november 4-én elhunyt.
- [2] Az örökhagyó szüleinek - B. L.-nek és Ny. J.-nek - négy gyermeke született: az 1990-es években leszármazó hátrahagyása nélkül elhunyt L1, a leszármazó hátrahagyása nélkül elhunyt örökhagyó, az 1979-ben elhunyt B., valamint L2.
- [3] B.-nak hat gyermeke született, köztük az I. és a II. rendű felperes. Az alperes az örökhagyó L2 nevű testvérének gyermeke.
- [4] Az örökhagyó saját kezűleg írta és aláírta a M.-n, 2000. február 1-jén kelt végrendeletet, amelyben minden vagyonát az alperesre hagyta.
- [5] Az örökhagyó hagyatékát képezte a perbeli 1. erdő, rét megnevezésű ingatlan 9/24, a perbeli 2. szántó megnevezésű ingatlan 6/36 tulajdoni hányada és a perbeli 3. lakóház, udvar megnevezésű ingatlan, amelyeknek az összértéke: 3.017.433 forint.
- [6] A felperesek a hagyatéki eljárásban az örökhagyó írásbeli magánvégrendeletének érvényességét vitatták arra hivatkozással, hogy azt az örökhagyó nem saját kezűleg írta alá. Ezért a közjegyző az örökhagyó hagyatékát ideiglenes hatállyal végrendeleti öröklés jogcímén adta át az alperesnek.
- [7] Utóbb a közjegyző megállapította, hogy az ideiglenes hatályú hagyatékátadó végzése teljes hatályúvá vált, figyelemmel arra, hogy a felperesek a hagyatéki per megindítását nem igazolták.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [8] A felperesek többször módosított és pontosított keresetükben kérték az örökhagyó 2000. február 1-jén kelt írásbeli magánvégrendelete érvénytelenségének megállapítását. Hivatkoztak arra, hogy azt nem az örökhagyó írta és nem ő írta alá, továbbá a végrendeleten két tanú aláírása nem szerepel, valamint, hogy az alperes édesapja kényszerítette az örökhagyót az alperes javára szóló végrendelet tételére, illetve tisztességtelenül befolyásolta az örökhagyót, hogy az alperes javára végrendelkezzen. A végrendelet érvénytelenségére tekintettel kérték annak megállapítását, hogy a perbeli 3. ingatlan tulajdonjogát 1/6-1/6 arányban megszerezték, és az ekként az alperessel keletkezett közös tulajdon megszüntetését úgy, hogy az alperes javukra, személyenként -összege-szerűségében nem pontosított - 500.000 - 600.000 forint közötti megváltási ár megfizetésére legyen köteles. Igényt tartottak továbbá - az összege-szerűség megjelölése nélkül - az örökhagyó „[p]ostán elhelyezett megtakarítása 1/6-1/6 részére”, továbbá az általuk pontosan meg nem nevezett és meg nem jelölt értékű ingóságokra.
- [9] A felperesek hivatkoztak arra, hogy az örökhagyó 2009-ig

rendszeresen tartotta velük a kapcsolatot, a végrendelet készítését azonban nem jelentette be nekik. Utaltak arra, hogy 2009-ben az alperes az örökhagyóhoz költözött, ekkor - az alperes édesapjának elzárkózó magatartása miatt - az örökhagyóval fennállt kapcsolatuk megszakadt, és az alperes édesapja több alkalommal kereste fel őket a hagyatékba tartozó ingatlanok kapcsán a tulajdonjog javára történő „módosítása” végett. Furcsának találták továbbá a végrendelet utolsó mondatát, nevezetesen, hogy: „Végrendelkezésem tartalmával egyetértek, azt átolvasás után aláírással hitelesítek”.

[10] Az örökhagyó kényszerítése kapcsán arra hivatkoztak: az alperes édesapja rendkívül agresszív, ez velük szemben is megnyilvánult, és bár konkrét ismeretük nincsen a végrendelet elkészültének körülményeiről úgy gondolják, hogy az alperes javára szóló rendelkezés megtételekor az örökhagyót kényszerítették. Ugyanezen indokok alapján állították az örökhagyó tisztességtelen befolyásolását is.

[11] Az alperes a kereset elutasítását kérte.

Annak megállapítása érdekében, hogy a végrendeletet az örökhagyó írta és aláírta, írásmintákat ajánlott fel, és hivatkozott a beszerzett írásszakértői vélemény megállapításaira. Kifejtette, hogy miután a végrendeletet az örökhagyó írta és aláírta, végrendeleti tanúkra nem volt szükség. Tagadta a felperesek által állított kényszerítést, illetve tisztességtelen befolyásolást. A kereset jogalapjának fennállta esetére az ingatlan tekintetében a közös tulajdon megszüntetését ellenezte.

Az első- és másodfokú ítélet

[12] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította.

[13] Határozata indokolásában megállapította, hogy a felpereseknek az örökhagyóhoz fűződő rokoni kapcsolata miatt a keresetösségi joguk fennállt.

[14] A felperesek az eljárás során beszerzett írásszakértői vélemény ismeretében azt a hivatkozásukat, hogy a végrendeletet nem az örökhagyó írta és írta alá, már nem tartották fenn. Mindamellet az írásszakértői vélemény kategórikus megállapításaira tekintettel a keresetet ebben a körben alaptalannak ítélte.

[15] A két tanú aláírásának hiányával összefüggésben rámutatott: A perben alkalmazandó, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 629.§ (1) bekezdés a) pontjában foglaltakra tekintettel a perben érintett írásbeli magánvégrendelet (ún. holográf végrendelet) érvényességének nem feltétele a tanúk aláírása.

[16] Az elsőfokú bíróság a Ptk. 649.§ (1) bekezdés a) pontja alapján vizsgálta a felperesek által állított kényszerítés, illetve a Ptk. 649.§ (1) bekezdés c) pontja alapján a tisztességtelen befolyás kérdéskörét. Rámutatott: A felperesek mindkét körülmény tekintetében konkrét tényelőadás nélkül állították a végrendelet

érvénytelenségét, arra csak általánosságban hivatkoztak, részletes tényelődással sem tudtak szolgálni. Így nyilatkozatuk pusztán feltevés, elgondolás, vélemény, amely nem pótolja a valóságos tényeket, így e hivatkozásait sem találta megalapozottnak.

- [17] Az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy a végrendelet érvénytelenségének megállapítása iránti kereset alaptalansága miatt a közös tulajdon megszüntetése iránt igény is megalapozatlan volt; az örökagyó postán elhelyezett megtakarításaival, illetve ingóságaival kapcsolatos igényérvényesítés pedig a megszerezni kívánt hagyatéki ingóságok körét és összecszerúségét illetően nem volt kellően egyértelmű, azonban a kereset jogalapjának hiányában ennek további pontosítását szükségtelennek tartotta.
- [18] A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Rögzítette, hogy fellebbezésükben a felperesek arra is hivatkoztak, hogy az örökagyó végrendelete közjegyző által nincs hitelesítve, továbbá arra is, hogy az örökségből kötelesrész jár az egyenesági rokonoknak még érvényes végrendelet esetén is.
- [19] Határozata indokolásában a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást azzal a pontosítással fogadta el, hogy a felpereseket törvényes öröklés jogcímén 1/12 tulajdoni hányad illetve volna meg a hagyatékából. Egyebekben az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásból levont jogi következtetéssel és indokolással teljes mértékben egyetértett.
- [20] A fellebbezésben foglaltak kapcsán a másodfokú bíróság kiemelte: A felperesek kötelesrésszel kapcsolatos hivatkozása alaptalan, mert a felperesek nem jogosultak kötelesrészre. A Ptk. 661.§-a tételesen felsorolja a kötelesrészre jogosultakat, a felperesek azonban nem tartoznak az itt meghatározott személyi körbe.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [21] A jogerős ítélet ellen az I. rendű felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben elsődlegesen - tartalmilag - annak hatályon kívül helyezését és az alperes keresete szerinti marasztalását, másodlagosan ugyancsak a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését kérte, annak érdekében, hogy „[a] végrendeletben szereplő és általa megjelölt ellentmondások tisztázásra kerüljenek, úgyszintén orvosszakértői vélemény kerüljön beszerzésre, amely megállapítja azt, hogy a végrendelet keltének az időpontjában a néhai végrendelkező személy nem volt cselekvőképessége birtokában”. Utóbbival összefüggésben hivatkozott arra, hogy az örökagyó a végrendelkezés időpontjában nem lehetett belátási képessége birtokában, hiszen az ebben az időszakban folyamatban volt büntetőeljárás során megállapításra került, hogy nem cselekvőképés. A felülvizsgálati kérelmében kifejtett álláspontja szerint a végrendelet az alperes édesapja által készítettett „diktátum”, amelyet annak az a mondata is valószínűsít, hogy „[v]égrendelkezésém tartalmával egyetérték, azt átolvasás után

aláírással hitelesíték". Ezzel összefüggésben hivatkozott arra: ha a valaki egy végrendeletet saját kezűleg ír, akkor azt átolvasnia és hitelesítenie sem kell. Sérelmezte, hogy ezeket az ellentmondásokat az eljárás bíróságok nem vették figyelembe. Utalt továbbá arra is, hogy az örökhagyó a végrendeleti örökösnek a végrendeletben feltüntetett személyi számát, pontos születési dátumát nem ismerhette, mert köztük nem volt olyan szoros kapcsolat, amely ezek ismeretét indokolta volna.

- [22] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [23] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.
- [24] A Pp. 270.§ (2) bekezdésének és a Pp. 275.§ (3) és (4) bekezdéseinek együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálat alapja lehet anyagi jogi jogszabálysértés vagy eljárási szabálysértés, utóbbi azonban csak akkor, ha az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása van.
- [25] A felülvizsgálati kérelemben előadott egyes indokokkal összefüggésben a Kúria előjáróban rámutat: A bíróság a végrendeletet csak az érvényesített érvénytelenségi ok alapján nyilváníthatja érvénytelennek. Ennek az a következménye, hogy az egyes érvénytelenségi okok önálló kereseti kérelemnek minősülnek. Ebből pedig az a további perjogi következtetés adódik, hogy a felülvizsgálati eljárásnak nem lehet tárgya olyan érvénytelenségi ok, amelyre a felek a jogerős ítélet meghozataláig nem hivatkoztak (Pfv.I.21.668/2008.).
- [26] A Kúria ezért az I. rendű felperesnek az örökhagyó belátási képessége, illetve cselekvőképessége hiányával kapcsolatos, a felülvizsgálati kérelemben előadott hivatkozását a felülvizsgálati eljárásban nem vehette figyelembe. A felperesek erre az indokra az eljárás korábbi szakaszaiban nem hivatkoztak, a felülvizsgálati eljárás rendkívüli perorvoslati jellegéből következően pedig nincs lehetőség olyan indok vizsgálatára, amely korábban nem volt az eljárás tárgya, tekintettel arra, hogy a felülvizsgálati eljárás a jogerős ítélet - ezáltal az abban elbírált igények - rendkívüli perorvoslatára szolgál.
- [27] A végrendelet mint az alperes apja által készítettett „diktátum” kapcsán a Kúria kiemeli: Ez a felülvizsgálati hivatkozás - tartalmilag - a tisztességtelen befolyás körébe lenne vonható, azonban - amint arra az eljárás bíróságok helyesen rámutattak - ezzel és az állított kényszerítéssel kapcsolatban a felperesek az eljárás során értékelhető tényelőadást sem tettek, hivatkozásuk így tényalap nélküli - ezáltal megalapozatlan - következtetés, amely a végintézkedés érvénytelenségének megállapítását nem vonhatja maga után.
- [28] A kifejtettekre figyelemmel a felülvizsgálati kérelmet a Kúria alaptalannak ítélte és a jogerős ítéletet a Pp. 275.§ (3) bekezdése

alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [29] A pervesztes I. rendű felperes a Pp. 270.§ (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján köteles az alperes felülvizsgálati eljárási költségét megfizetni, amelynek összegét a Kúria a 32/2002. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (5) bekezdése alapján állapította meg.
- [30] Az I. rendű felperes teljes személyes költségmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§ (1) bekezdése és 14.§-a alapján az állam viseli.
- [31] A párfogó ügyvéd díjának viselésével kapcsolatos rendelkezés a Pp. 270.§ (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 87.§ (2) bekezdésén alapszik.
- [32] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274.§ (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.
- [33] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 271.§ (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

Budapest, 2016. augusztus 24.

. Orosz Árpád s.k. a tanács elnöke, Dr. Cseh Attila s.k. előadó
bíró, Dr. Csentericsné dr. Ágh Bíró Ágnes s.k. bíró